

De Rotterdamwet deugt niet

Onlangs nam de Tweede Kamer, met steun van de PvdA-fractie, de Rotterdamwet aan. Die maakt het mogelijk om mensen met een uitkering die een woning willen huren te weren uit kwetsbare buurten. Adri Duivesteijn vindt de nieuwe regels niet alleen stigmatiserend voor degenen die er het object van zijn, hij acht ze ook in strijd met de basisbeginselen van de sociaal-democratie.

ADRI DUIVESTEIJN

De Tweede Kamer is naast een plaats van gedachte-uitwisseling vooral ook een marktplaats waar standpunten worden verhandeld. Regelmatig staan christen-democraten en liberalen tegenover sociaal-democraten. Toch zijn er vaak praktische wegen waarlangs je elkaar kunt vinden. Heel soms gaat het om een kwestie waar het hart van onze beginselen wordt geraakt. Daar past geen pragmatische oplossing. Voor mij is de Rotterdamwet (Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek), die op 15 september jl. met steun van de Tweede-Kamerfractie van de PvdA werd aangenomen, zo'n principiële zaak. Hier gaat het om een wet op grond waarvan, voor het eerst in de legendarische Nederlandse geschiedenis van de volkshuisvesting, mensen met een uitkering kunnen worden geweerd uit bepaalde wijken. De Rotterdamwet (artikel 5 tot en met 10) pakt hiermee niet het probleem aan, maar definieert mensen als een probleem. De wet is daardoor stigmatiserend en krenkend voor mensen die niet aan de gewenste

'sociaal-economische kenmerken' voldoen. Naar mijn overtuiging is dit in strijd met de grondbeginselen van onze westerse samenleving.

Het is waar, de Gemeenteraadsverkiezingen van 2002 toonden dat op schrille wijze aan, dat de tegenstellingen in onze samenleving oplopen. Veel autochtonen voelen zich mede door de aanwezigheid van allochtonen niet meer thuis in hun buurt. De al langer bestaande problematiek van buurten waar overwegend lagere inkomensgroepen wonen — de cumulatie van veel werkloosheid, armoede, taalachterstand en een laag voorzieningenniveau — wordt hierdoor complexer. Mede door een weifelachtige houding van het bevoegd gezag — gemeente, politie en woningcorporaties — grijpen huisjesmelkers, dealers en ander gespuis in dit soort wijken hun kansen. Het zijn omstandigheden die onaangepast gedrag en criminaliteit in de hand werken. 'Alle hens aan dek', dus. Iedereen is het erover eens dat er snel en grondig iets moet gebeuren om de leefbaarheid in deze buurten te herstellen.

Met als inspiratiebron het gedachtegoed van Leefbaar Rotterdam wilde het Rotterdamse college van burgemeester en wethouders dit vraag-

Over de auteur *Adri Duivesteijn is lid van de Tweede Kamer voor de PvdA*

Noten zie pagina 9

stuk oplossen door lagere inkomensgroepen uit de stad te weren. In Rotterdam is zelfs geëxperimenteerd met de huisvestingsverordening om burgers met een inkomen van minder dan 120% van het minimumloon te weren uit aangewezen buurten. De Commissie Gelijke Behandeling heeft zware kritiek op dit experiment geuit, maar dit heeft de regering er niet van weerhouden om met een wet te komen die een selectie op grond van het inkomen uit arbeid mogelijk maakt. Uitkeringsgerechtigden, met uitzondering van gepensioneerden en studenten, kunnen nu uit bepaalde buurten geweerd worden.

Deze Rotterdamwet vormt een fundamentele breuk met onze volkshuisvestingstraditie, waarin problemen van mensen worden aangepakt en mensen niet zelf als het probleem worden gezien. Het nagestreefde doel — het tegengaan van misstanden in ‘probleemwijken’ en het stimuleren van sociale integratie — kan op grond van bestaande wetgeving binnen het

De Rotterdamwet pakt de ongelijkheid niet aan, maar straft de verliezers

8 raamwerk van de rechtsstaat veel effectiever worden bereikt als in de ‘betere’ buurten en in de randgemeenten woningen beschikbaar komen voor lagere inkomensgroepen. In een land met 2,4 miljoen sociale huurwoningen, waarvan 700.000 huishoudens niet uit de primaire doelgroep komen, is het een schande dat er nog steeds wijken bestaan in de grote steden waar vrijwel alleen maar lagere inkomensgroepen wonen. Lagere inkomensgroepen krijgen minimale kansen om in de betere buurten van de stad of in de randgemeenten te wonen. De meest voor de hand liggende oplossing voor het vraagstuk van achterstandswijken zit hem dan ook in het vorderen van woningen elders.

De PvdA heeft niet voor niets in het kader van het integratiebeleid een motie¹ ingediend

om via prestatieafspraken op regionaal niveau bindende afspraken te maken over een grotere bijdrage van randgemeenten aan de huisvesting van lage inkomensgroepen. Deze motie is, met CDA en VVD tegen, aangenomen. De uitvoering van de motie kan gebeuren op grond van de Huisvestingswet.² Met deze wet in de hand kan woonruimte worden gereserveerd en bij voorrang aan bepaalde groepen worden toegewezen. Er kunnen dus ook afspraken worden gemaakt en desnoods afgedwongen over de huisvesting van sociaal minder weerbare groepen in de randgemeenten van de grote steden. Op zich doen wij daar niets nieuws mee. De rijksoverheid doet dit bijvoorbeeld als het gaat om ouderenhuisvesting. Zo zijn er voor ouderen en mensen met een beperking afspraken gemaakt. Het Rijk is met gemeenten en woningcorporaties overeengekomen om in 2009 voor deze categorieën mensen 255.000 woningen méér beschikbaar te hebben dan in 2002. Voor lagere inkomens met een uitkering, toevallig ook allochtoon, kunnen deze normale afspraken blijkbaar niet worden gemaakt. Nee, voor hen speciaal geldt de Rotterdamwet. Ze hebben al nauwelijks toegang tot de reguliere woningmarkt en hebben nu ook nog eens geen toegang tot buurten die misschien niet fantastisch zijn, maar waar ze vaak wel hun eigen huisvestingssituatie kunnen verbeteren.

Sociaal-democraten hebben zich altijd ingespannen voor de verbetering van het lot van mensen in achterstandswijken. Het is mede daarom dat in ons land de problemen op het gebied van opvoeding, gezondheidszorg en emancipatie meer dan een eeuw lang door middel van volkshuisvestingsbeleid werden aangepakt. De achterliggende gedachte van dat beleid was dat de maatschappelijke problemen een uitvloeisel zijn van maatschappelijke ongelijkheid. Voor dit beleid genoot ons land wereldfaam. Hoogtepunten zijn de resultaten van de volkswoningbouw in de jaren twintig en de stadsvernieuwing uit de jaren tachtig van de vorige eeuw. Door die inspanningen werden de oude wijken gerevitaliseerd en werden de bewoners aldaar in staat gesteld zich op een goede wijze te ontplooiën.

Met onze steun aan de Rotterdamwet is principieel een verkeerde weg ingeslagen. Het is een breuk met onze traditie. De Rotterdamwet pakt namelijk de ongelijkheid niet aan, maar straft de verliezers. De wet is een uitdrukking van het neo-conservatieve maakbaarheidsideaal van dit kabinet en is in strijd met de essentie van de rechten die zijn vastgelegd in bijvoorbeeld het Europese Handvest: het recht op een gelijke behandeling in gelijke gevallen, het recht op vrij verkeer en een vrije vestiging.³ De PvdA had

er beter aan gedaan prioriteit te geven aan de uitwerking van de eigen motie die nu juist beoogt ruimtelijke segregatie in de steden te doorbreken, bijvoorbeeld door middel van sancties jegens onwillige randgemeenten en woningbouwcorporaties, in plaats van aan het eindeloos amenderen en het op zich verbeteren van een wet die tegen haar grondbeginselen indruist. Ons antwoord had moeten zijn: woningen reserveren, in plaats van mensen weren!

Noten

- 1 *Onderzoek integratiebeleid; Motie over doorbreken van ruimtelijke segregatie*, Wouter Bos c.s., 2 september 2004. Kamerstuk 28689, nr. 24.
- 2 Op basis van deze wet kan 'de gemeenteraad (...) in de huisvestingsverordening bepalen
- 3 dat voor daarbij aan te wijzen categorieën van woonruimte bij het verlenen van huisvestingsvergunningen voorrang wordt gegeven aan woningzoekenden die voldoen aan in die verordening vastgelegde sociaal-economische kenmerken.'
- 3 Laat ik één letterlijk citaat geven uit protocol vier bij de Univer-

sele verklaring van de rechten van de mens: Artikel 2.1. Vrijheid van verplaatsing: Een ieder die wettig op het grondgebied van een Staat verblijft, heeft binnen dat grondgebied het recht zich vrijelijk te verplaatsen en er vrijelijk zijn verblijfplaats te kiezen.